
MONOGRAFIE PRAWNICZE

FINANSOWANIE PRZEZ SPÓŁKĘ
AKCYJNĄ NABYCIA
LUB OBJĘCIA EMITOWANYCH
PRZEZ NIĄ AKCJI W PROCESIE
WYKUPU MENEDŻERSKIEGO

JĘDRZEJ JERZMANOWSKI

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

JĘDRZEJ JERZMANOWSKI • FINANSOWANIE PRZEZ SPÓŁKĘ AKCYJNĄ
NABYCIA LUB OBJĘCIA EMITOWANYCH PRZEZ NIĄ AKCJI W PROCESIE
WYKUPU MENEDŻERSKIEGO

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Małgorzata Sieradzka

**CHARAKTER PRAWNY POSTĘPOWANIA I RODZAJE
ROZSTRZYGNIEĆ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU
W SPRAWACH PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH ZBIOROWE
INTERESY KONSUMENTÓW**

Marcin Menkes

**GOVERNANCE GOSPODARCZY – STUDIUM PRAWNO-
MIĘDZYNARODOWE**

Małgorzata Wach-Pawliczak

**WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

Anna Walaszek-Pyziół (red.)

**INTERDYSCYPLINARNE PROBLEMY NIELEGALNEGO
POBORU ENERGII. STUDIUM PRAWNE**

Sabina Kubsik

**PRZEDKONTRAKTOWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ODSZKODOWAWCZA Z TYTUŁU NIEUCZCIWYCH
NEGOCJACJI**

Marcin Aślanowicz

POZYCJA PRAWNA ARBITRA W ARBITRAŻU HANDLOWYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

FINANSOWANIE PRZEZ SPÓŁKĘ
AKCYJNĄ NABYCIA
LUB OBJĘCIA EMITOWANYCH
PRZEZ NIĄ AKCJI W PROCESIE
WYKUPU MENEDŻERSKIEGO

JĘDRZEJ JERZMANOWSKI

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Wydawca: Ewelina Skibniewska

Recenzja naukowa:
prof. UJ dr hab. Marcin Spyra
prof. UAM dr hab. Tomasz Sójka

Publikacja przygotowana w ramach realizacji
projektu badawczego sfinansowanego ze środków
Narodowego Centrum Nauki przyznanych
na podstawie decyzji numer DEC-2013/09/N/HS5/04309

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8930-1

ISBN e-book 978-83-255-8931-8

Mojej Żonie Katarzynie

Spis treści

Przedmowa	XIII
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXIII
Inne materiały	XXXVII
Wykaz orzecznictwa	XXXIX
Wprowadzenie	1
Rozdział I. Istota wykupu menedżerskiego i źródła jego finansowania	13
§ 1. Rodzaje wykupów	13
§ 2. Struktura transakcji MBO	17
I. Uwagi wstępne	17
II. Modelowa struktura transakcji MBO	19
§ 3. Źródła finansowania wykupu menedżerskiego	21
§ 4. Ramy prawne transakcji wykupów menedżerskich	28
Rozdział II. Przesłanki zastosowania art. 345 KSH w procesie MBO oraz formy wsparcia finansowego w rozumieniu tego artykułu	29
§ 1. Uwagi prawnoporównawcze	29
I. Wprowadzenie	29
II. Prawo unijne	31
III. Prawo wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej ...	34
1. Wielka Brytania	34
2. Włochy	38
3. Niemcy	40
A. Uwagi ogólne	40
B. Stosunek pomiędzy § 57 i § 71a ust. 1 AktG	42
§ 2. Ewolucja polskiej regulacji <i>financial assistance</i>	44
§ 3. Przesłanki zastosowania art. 345 KSH	45
I. Uwagi ogólne	45
II. Czynność prawna spółki lub spółki od niej zależnej	48
III. Finansowe wsparcie nabycia lub objęcia akcji spółki jako cel czynności	60
1. Czynność dokonana „w celu”	60
2. Rozumienie i ustalanie celu czynności	65

IV. Transfer aktywów z majątku spółki lub spółki zależnej do majątku innej osoby	72
V. „Ryzyko finansowe”	76
VI. Moment dokonania czynności	79
§ 4. Formy wsparcia finansowego w rozumieniu art. 345 KSH	81
I. Podstawowe formy wsparcia finansowego – nazwane w KSH .	81
1. Udzielenie pożyczki	81
2. Ustanowienie zabezpieczenia	82
3. Dokonanie zaliczkowej wypłaty	83
II. Nienazwane w KSH formy wsparcia finansowego	85
1. Czynności „podobne” do czynności enumeratywnie wymienionych w art. 345 § 1 KSH	85
2. Przykłady nienazwanych w KSH form wsparcia finansowego	89
Rozdział III. Formy wsparcia finansowego nieobjęte w procesie MBO regulacją art. 345 KSH	93
§ 1. Uwagi ogólne	93
I. Potrzeba wyróżnienia wsparcia finansowego <i>sensu stricto</i> i <i>sensu largo</i>	93
II. Otwarcie katalogu form wsparcia finansowego w art. 345 KSH jako źródło problemów interpretacyjnych	94
III. <i>Ratio legis</i> regulacji <i>financial assistance</i> i miejsce art. 345 KSH w systemie ochrony majątku spółki akcyjnej	97
IV. Zasady rozstrzygnięcia o zgodności z prawem wsparcia finansowego <i>sensu stricto</i> i <i>sensu largo</i>	103
§ 2. Udzielenie wsparcia finansowego <i>sensu largo</i> w drodze połączenia spółek w transakcji <i>merger leveraged buyout</i>	106
I. Wprowadzenie	106
II. Uwagi prawnoporównawcze	107
1. Regulacja włoska	107
2. Regulacja niemiecka	112
III. Brak podstaw do zastosowania art. 345 KSH w procesie łączenia się spółek	118
IV. Uchwała połączeniowa podejmowana przez walne zgromadzenie spółki-celu jako czynność służąca obejściu art. 345 KSH?	129
1. Kategoria „obejście prawa” i dopuszczalność zaskarżenia uchwały mającej na celu obejście prawa	129
2. Potrzeba sięgania w procesie <i>MLBO</i> po instytucję obejścia prawa	132
A. Uwagi ogólne	132

B. Niedostateczna ochrona wierzycieli przed nadużyciami w przepisach dotyczących odrębnego zarządu majątkami łączących się spółek i prawa żądania zabezpieczenia roszczeń (art. 495 i 496 KSH)	135
C. Niedostateczna ochrona akcjonariuszy mniejszościowych przed nadużyciami w przepisach zapewniających prawo zaskarżenia uchwały połączeniowej powództwem o uchylenie (art. 509 w zw. z art. 422 KSH)	141
3. Przesłanki stwierdzenia, iż dana uchwała połączeniowa została podjęta w celu obejścia art. 345 KSH	148
§ 3. Pozostałe formy wsparcia finansowego <i>sensu largo</i> w procesie MBO	150
I. Dywidenda i zaliczka dywidendowa	150
II. Darowizna	152
III. Spłata umorzona	153
§ 4. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	154
Rozdział IV. Wymogi proceduralne dotyczące udzielania w procesie MBO wsparcia finansowego w rozumieniu art. 345 KSH	159
§ 1. Uwagi wstępne	159
§ 2. Adresaci norm art. 345 § 2–7 KSH	159
§ 3. Utworzenie kapitału rezerwowego	163
I. Różne podejścia w ustawodawstwie unijnym i ustawodawstwach krajowych do obowiązku utrzymania aktywów spółki na określonym poziomie	163
II. Kapitał rezerwowy tworzony z przeznaczeniem na finansowanie	165
III. Obowiązek utworzenia kapitału rezerwowego a regulacja art. 345 § 8 KSH	170
IV. Obowiązek utworzenia kapitału rezerwowego jako bariera dla procesów MBO	172
§ 4. Uchwała walnego zgromadzenia w sprawie finansowania oraz sprawozdanie zarządu jako jej podstawa	174
I. Uchwała walnego zgromadzenia	174
1. Finansowanie na podstawie i w granicach określonych w uprzednio podjętej uchwale	174
2. Uchwała „blankietowa”	176
3. Większość głosów i <i>quorum</i>	178
II. Sprawozdanie zarządu	179
1. Uwaga wstępna	179
2. Forma sprawozdania	179

3. Treść sprawozdania	180
A. Przyczyny lub cel finansowania	180
B. Interes spółki w finansowaniu	182
C. Warunki finansowania	187
D. Wpływ finansowania na ryzyko w zakresie płynności finansowej i wypłacalności spółki	189
E. Cena nabycia lub objęcia akcji spółki	191
4. Złożenie sprawozdania w sądzie i jego ogłoszenie	193
III. Regulacja szczególna (art. 345 § 8 w zw. z art. 345 § 5–7 KSH)	194
§ 5. Finansowanie na warunkach rynkowych i po zbadaniu wypłacalności dłużnika	196
I. Uwaga wstępna	196
II. Finansowanie na warunkach rynkowych	196
III. Zbadanie wypłacalności dłużnika	200
IV. Regulacja szczególna (art. 345 § 8 w zw. z art. 345 § 2 KSH)	204
§ 6. Nabycie lub objęcie akcji w zamian za godziwą cenę	205
I. Czynności objęte zakresem zastosowania art. 345 § 3 KSH	205
II. „Godziwa cena”	209
III. Regulacja szczególna (art. 345 § 8 w zw. z art. 345 § 3 KSH)	212
§ 7. Doniosłość regulacji szczególnej art. 345 § 8 KSH dla procesów MBO (wykup menedżerski instytucji finansowej oraz finansowe wspieranie menedżerów–pracowników)	212
I. Uwagi ogólne	212
II. Wykup menedżerski instytucji finansowej	213
III. Dopuszczalność zastosowania art. 345 § 8 KSH w ramach MBO przeprowadzanego przez menedżerów będących pracownikami spółki-celu?	219
1. Uwagi ogólne	219
2. Członek zarządu jako pracownik w rozumieniu art. 345 § 8 KSH?	222
A. Uwagi wstępne	222
B. Członek zarządu jako pracownik na gruncie prawa pracy	224
C. Członek zarządu jako pracownik w unijnej i polskiej regulacji <i>financial assistance</i>	225
3. Udzielenie wsparcia finansowego na rzecz SPV a wyjątek pracowniczy z art. 345 § 8 KSH	228
Rozdział V. Cywilnoprawne konsekwencje naruszenia w procesie MBO wymogów proceduralnych z art. 345 § 2–7 KSH	231
§ 1. Wprowadzenie	231

Spis treści

§ 2. Nieważność uchwały w sprawie finansowania	236
§ 3. Nieważność czynności wsparcia finansowego	238
I. Nieutworzenie kapitału rezerwowego	238
II. Brak uchwały walnego zgromadzenia w sprawie finansowania	238
III. Nierynkowe warunki wsparcia finansowego	243
IV. Naruszenie granic finansowania określonych w uchwale walnego zgromadzenia	245
V. Nabycie lub objęcie akcji za cenę inną niż godziwa	245
VI. Częściowa nieważność czynności wsparcia finansowego	248
1. Przekroczenie wysokości kapitału rezerwowego	248
2. Przekroczenie kwoty finansowania określonej w uchwale walnego zgromadzenia	254
§ 4. Wymóg ostrożnego stosowania sankcji bezwzględnej nieważności ..	255
§ 5. Naruszenia art. 345 § 2-7 KSH niewpływające ani na ważność czynności wsparcia finansowego ani na ważność uchwały w sprawie finansowania	257
§ 6. Konsekwencje nieważności czynności wsparcia finansowego	258
I. Wpływ nieważności czynności wsparcia finansowego na ważność czynności dokonywanych w procesie MBO przez beneficjenta wsparcia finansowego i osobę trzecią	258
II. Obowiązek zwrotu nienależnych świadczeń	260
§ 7. Odpowiedzialność członków organów spółki	263
I. Odpowiedzialność członków zarządu	263
1. Uwagi wstępne	263
2. Odpowiedzialność odszkodowawcza	263
3. Odpowiedzialność wyrównawcza	272
4. Odpowiedzialność karna – wzmianka	273
5. Odpowiedzialność organizacyjna	274
II. Odpowiedzialność członków rady nadzorczej	275
Rozdział VI. Konflikt interesów w procesie MBO i finansowe wsparcie przez spółkę podmiotów powiązanych	277
§ 1. Uwagi ogólne	277
§ 2. Konflikt interesów w transakcjach finansowania w kontekście art. 26 dyrektywy 2012/30/UE	298
§ 3. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	310
Zakończenie	323
Appendix – badania MSiG	337
Indeks rzeczowy	341

Przedmowa

Podstawę niniejszej monografii stanowiła rozprawa doktorska obroniona przeze mnie w maju 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pragnę w tym miejscu podziękować wszystkim osobom i instytucjom, których pomocy i wsparciu zawdzięczam jej ukończenie. Szczególne podziękowania adresuję do mojego promotora – Pana prof. dr hab. *Jacka Napierały* za podjęcie trudu opieki naukowej nade mną, zaufanie, jakim mnie obdarzył, wszelką pomoc i życzliwość, wielogodzinne, niezmiernie inspirujące dyskusje i za to, że zawsze miał dla mnie czas. Dziękuję także recenzentom mojej rozprawy doktorskiej – Panu prof. UAM dr hab. *Tomaszowi Sójce* i Panu dr hab. *Marcinowi Spyrze* – za wnikliwe recenzje oraz cenne wskazówki i wartościowe uwagi, które wykorzystałem poprawiając pierwotną wersję opracowania. Podjęcie pracy naukowej w obszarze prezentowanym w niniejszej monografii zawdzięczam właśnie Panu prof. *Tomaszowi Sójce*, który w 2008 r. zaprosił mnie – młodego wówczas magistra prawa – do wspólnego napisania artykułu na temat znowelizowanego art. 345 KSH. Dziękuję także wszystkim Pracownikom i Doktorantom Katedry Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego UAM w Poznaniu, za to, że tworzą ogromnie przyjazną i niezmiernie inspirującą atmosferę pracy naukowej.

Powstanie tej monografii nie byłoby możliwe bez wsparcia moich najbliższych, a w szczególności mojej Żony *Katarzyny*, której niniejszą pracę dedykuję.

Monografia została przygotowana w ramach realizacji projektu badawczego sfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2013/09/N/HS5/04309. W ramach realizacji tego projektu przeprowadziłem m.in. badania naukowe w Instytucie Maxa Plancka w Hamburgu oraz odwiedziłem biblioteki uniwersytetów w Sienie, Florencji, Bolonii, Cambridge i Oxfordzie.

Będę wdzięczny Czytelnikom za wszelkie opinie, uwagi lub pytania. Każde z nich potraktuję z najwyższą powagą. Korespondencję prosilibym kierować na adres email j.jerzmanowski@jerzmanowski.pl.

Warszawa, listopad 2016 r.

Jędrzej Jerzmanowski

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

AktG lub Aktiengesetz	niemiecka ustawa o spółkach akcyjnych (Aktiengesetz) z 6.9.1965 r. (Bundesgesetzblatt Teil I z 11.9.1965 r., Nr 48, s. 1089 ze zm.)
BiegRewU	ustawa z 7.5.2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1000)
c.c. lub Codice Civile	włoski kodeks cywilny – ustawa Il Codice Civile z 16.3.1942 r. (Gazzetta Ufficiale Nr 79 z 4.4.1942 r., Serie Generale ze zm.)
Code de Commerce	francuski kodeks handlowy z 24.7.1966 r. (Loi no 66–537 ze zm.)
Companies Act 1928	brytyjska ustawa o spółkach z 1928 r.
Companies Act 1929	brytyjska ustawa o spółkach z 1929 r.
Companies Act 1947	brytyjska ustawa o spółkach z 6.8.1947 r., Chapter 47
Companies Act 1948	brytyjska ustawa o spółkach z 30.6.1948 r., Chapter 38
Companies Act 1981	brytyjska ustawa o spółkach z 11.11.1981 r., Chapter 42
Companies Act 1985	brytyjska ustawa o spółkach z 11.3.1985 r., Chapter 6
Companies Act 2006	brytyjska ustawa o spółkach z 8.11.2006 r., Chapter 46
druga dyrektywa	druga dyrektywa Rady Nr 77/91/EWG z 13.12.1976 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału (Dz.Urz. WE L Nr 26 z 31.1.1977 r., s. 1), uchylona przez dyrektywę Nr 2012/30/UE

Wykaz skrótów

dyrektywa Nr 2006/68/WE	dyrektywa Nr 2006/68/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6.9.2006 r. zmieniająca drugą dyrektywę rady 77/91/EWG w sprawie tworzenia spółek akcyjnych i utrzymywania oraz zmian wysokości ich kapitału (Dz.Urz. UE L Nr 264 z 25.9.2006 r., s. 32) – akt archiwalny
dyrektywa Nr 2009/101/WE	dyrektywa Nr 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 16.9.2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich (Dz.Urz. UE L Nr 258 z 1.10.2009 r., s. 11)
dyrektywa Nr 2011/35/UE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/35/UE z 5.4.2011 r. dotycząca łączenia się spółek (Dz.Urz. UE L Nr 110 z 29.4.2011 r., s. 1)
dyrektywa Nr 2012/30/UE	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2012/30/UE z 25.10.2012 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 54 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału (Dz.Urz. UE L Nr 315 z 14.11.2012 r., s. 74 ze zm.)
DziałUbezpReasU	ustawa z 11.9.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1844 ze zm.)
FundInwU	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 157 ze zm.)
FusG	szwajcarska ustawa o połączeniach (Fusionsgesetz) z 3.10.2003 r. (Systematische Sammlung des Bundesrechts 221.301, AS 2004 S. 2617 i n. ze zm.)
GmbHG	niemiecka ustawa o spółkach z o.o. (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung) z 20.4.1892 r. (Reichsgesetzblatt, s. 477 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 380 ze zm.)

Wykaz skrótów

KH	rozporządzenie prezydenta RP z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.) – akt archiwalny
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1666 ze zm.)
KRSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 687)
Obchodní zákoník	ustawa z 5.11.1991 r. – czeski kodeks handlowy – Obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.)
ObrInstrFinU	ustawa z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1636 ze zm.)
OchrKonkurU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 184 ze zm.)
OfertaPublU	ustawa z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1639)
öAktG	austriacka ustawa o spółkach akcyjnych (Aktiengesetz) z 31.3.1965 r. (Bundesgesetzblatt Nr 1965/98 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.)
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 21 ze zm.)
PU	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 233 ze zm.)
RachunkU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1047)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C Nr 326 z 26.10.2012 r., s. 47)
trzecia dyrektywa	Trzecia dyrektywa Rady z 9.10.1978 r. wydana na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu, dotycząca łączenia się spółek akcyjnych (78/855/EWG) (Dz.Urz. WE L Nr 295 z 20.10.1978 r., s. 36) – akt archiwalny

Wykaz skrótów

TUE	Traktat o Unii Europejskiej z 7.2.1992 r. (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C Nr 326 z 26.10.2012 r., s. 13)
TWE	Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z 25.3.1957 r. (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C Nr 321 E z 29.12.2006 r., s. 37)
UmwG	niemiecka ustawa o przekształceniach z 28.10.1994 r. (Bundesgesetzblatt I S. 3210, 1995 I S. 428 i n. ze zm.)
VATU	ustawa z 11.3.2004 o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 710 ze zm.)

2. Czasopisma

AG	Die Aktiengesellschaft
Cambridge L.J.	The Cambridge Law Journal
CL	Company Lawyer
Columbia L.R.	Columbia Law Review
EBOR	European Business Organization Law Review
ECFLR	European Company and Financial Law Review
Fordham U.L.J.	The Fordham Urban Law Journal
Gł.	Głosa – Prawo Gospodarcze w orzeczeniach i komentarzach
GP	Gazeta Prawna
JBL	Journal of Business Law
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
MPB	Monitor Prawa Bankowego
N.C.L.R.	North Carolina Law Review
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
N.Y.U.L.R.	New York University Law Review
NRK	Nasz Rynek Kapitałowy
ÖBA	Zeitschrift für das gesamte Bank und Börsenwesen
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPW	Prawo Papierów Wartościowych
Pr. Sp.	Prawo Spółek
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
R. Pr.	Radca Prawny
Rzeczposp.	Rzeczpospolita
U.N.S.W.L.J.	University of New South Wales Law Journal

Wake Forest L.R.	Wake Forest Law Review
Yale L.J.	Yale Law Journal
ZGR	Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handels- und Wirtschaftsrecht
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht

3. Publikatory

All ER	All English Reports (angielski zbiór orzecznictwa)
BCC	British Company Law Cases (brytyjski zbiór orzecznictwa)
BCLC	Butterworths Company Law Cases
BGBI	Bundesgesetzblatt
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.WE	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
Dz.Urz.UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
MSiG	Monitor Sądowy i Gospodarczy
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich

4. Organy orzekające

BGH	Bundesgerichtshof (niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości)
CA	brytyjski Court of Appeal
HL	House of Lords (Izba Lordów)
LG	niemiecki Landesgericht
OLG	niemiecki Oberlandesgericht
PC	Privy Council (Tajna Rada Królewska)
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
Trybunał Sprawiedliwości	pierwotnie Europejski Trybunał Sprawiedliwości a obecnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej